

JURNAL

PENTRU PESHÎNDIREA ŞTIINŢELORŢI NATURALE ŞI EXACTE, ÎN TOATE CLASELE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Pedişeats

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

N^o 31.

(Anul al patrulea)

Bucureşti

22 August, 1859.

Conţinutul: Măsurarea înălţimii prin barometru. — Crăciun. — Trăieşte animalul. — Comunicări ştiinţifice mici.

Măsurarea înălţimii prin barometru.

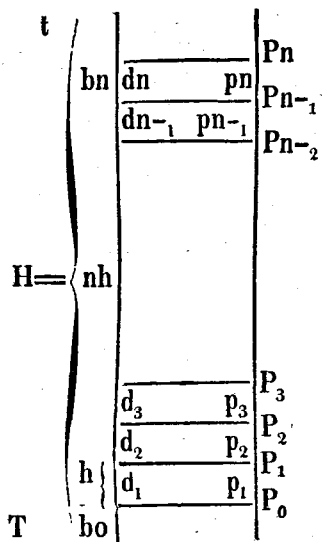
De

Dr. Titu Livie Maiorescu.

A.

Esperienţa ne învaţă că, cu cât aerul este mai înalt, cu atât i se diminuează densitatea. — Când se exprimă astfel dimensiunile printr-o lege care-care, e totuşi de o dată posibil să aibă relaţiunea între densitatea şi înălţimea aerului şi a erii prin calculele care se pot face din cea d'întâi.

Supra a fixa legea putem în cazul celor mai simţite, să începem cu din spaţiul aerului formăm prin metode matematice o relaţiune care



înălțimea = H, къ în
 аеаствъ колымнъ аерълъ
 е neste totъ зскатъ ші
 де зна ші аеаеаші тем-
 пературъ = $O^{\circ} R$; аствъ
 колымнъ съ фѣ импър-
 дитъ prin аrie орizon-
 талі in n strate, фѣ-каре
 де о înălțimea = h,
 каре, де админтрелеа
 арбитраріъ, аре totъшї
 а фї аша де микъ, in
 кълъ дессимеа аерълї
 интр'анъ strată съ се
 поатъ консидера ка е-
 галъ; съ insemneze in
 fine d_1, d_2, d_3, \dots

d_{n-1}, d_n дессимеа, $p_1, p_2, p_3, \dots, p_{n-1}, p_n$
 pondълъ аерълї in stratăлъ respentivă, $P_0, P_1, P_2, P_3, \dots, P_{n-2}, P_{n-1}, P_n$ pres-
 siznea аерълї пе stratele respentive.

De ачї зрмеазъ пропорціиеле:

$$d_1 : d_n = p_1 : p_n$$

$$d_1 : d_n = P_1 : P_n$$

$$\frac{P_1 : P_n = p_1 : p_n}{(P_1 + p_1) : (P_n + p_n) = P_1 : P_n}$$

$$P_0 : P_{n-1} = P_1 : P_n$$

$$P_n = \frac{P_1 \cdot p_{n-1}}{P_0} \dots \dots \dots \text{I.}$$

Fiind pressiznea аерълї P_0 маї mare де кълъ
 P_1 , фрѣцереа P_1 este пропрїъ шї се поате prin
 $\frac{P_0}{P_1}$
 зрмаре пзие егалъ фрѣцереї I (знде $K > 1$).

Аша дарѣ

$$\frac{P_1}{P_0} = \frac{1}{K}; K = \frac{P_0}{P_1}$$

$$P_n = \frac{1}{K} \cdot P_{n-1}; \frac{1}{K} < 1$$

$$P_n = \frac{P_{n-1}}{K} \dots \dots \dots \text{II.}$$

Asta e esupressiznea ценералъ nentръ pres-
 siznea интр'анъ strată алъ n-леа. Ерсиндъ pres-
 siznea in strate анемите, авемъ:

Пентръ stratăлъ знтїїъ:

$$n = 1; P_1 = \frac{P_0}{K};$$

Пентръ челе зрмѣоаре:

$$n = 2; P_2 = \frac{P_1}{K} = \frac{P_0}{K^2}$$

$$n = 3; P_3 = \frac{P_2}{K} = \frac{P_0}{K^3}$$

$$\dots \dots \dots$$

$$P_n = \frac{P_{n-1}}{K} = \frac{P_0}{K^n}$$

$$P_n = \frac{P_0}{K^n} \dots \dots \dots \text{III.}$$

Композиндъ-се аствъ pressizne din differitele
 strate къ distanțele respentive totъ але аелорѣ
 strate де ла аrie чеа маї де жошъ:

$$\frac{P_0}{K^0}, \frac{P_0}{K^1}, \frac{P_0}{K^2}, \frac{P_0}{K^3}, \dots \dots \dots \frac{P_0}{K^n}$$

$$0, h, 2h, 3h, \dots \dots \dots nh.$$

шї консидерѣндъ рѣгларitatea крештерей
 шї дескрештерей мѣримилорѣ, нї се инфѣиш-азъ
 леѣеа къталъ, каре сънъ:

*Дакъ înălțimea аерълї креште in серїз
 аритметикъ, pressiznea еї дескреште in серїз цео-
 метрикъ.*

B.

Квоциентеле K алъ progressizneї цеомериче
 се поате гъси prin diviziznea опї-кѣрорѣ дої
 мемברי че зрмеазъ знълъ дънъ алълъ; prin
 зрмаре

$$K = \frac{P_0}{P_1} = \frac{P_1}{P_2} = \dots \dots \dots = \frac{P_{n-1}}{P_n}$$

Инсъ pressiznea аерълї се мѣзъръ prin
 барометрѣ. Съ фѣ дарѣ bo, b_1, b_2, \dots, b_n
 валорїле nentръ мѣримїле respentive але pres-
 sizneї, еспрїмате prin statăлъ барометрълї.

Състїтїсїндъ авемъ

$$K = \frac{b_0}{b_1} = \frac{b_1}{b_2} = \dots \dots \dots = \frac{b_{n-1}}{b_n}$$

$$\frac{1}{K^n} = \frac{b_n}{b_0}$$

$$b_n = \frac{b_0}{K^n} \dots \dots \dots \text{IV.}$$

$$K^n \cdot b_n = b_0$$

$$K^n = \frac{b_0}{b_n}$$

$$n \cdot \lg K = \lg b_0 - \lg b_n$$

$$h \cdot n \cdot \lg K = h (\lg b_0 - \lg b_n)$$

$$H \cdot \lg K = h (\lg b_0 - \lg b_n)$$

$$H = \frac{h (\lg b_0 - \lg b_n)}{\lg K} \dots \dots \dots \text{V.}$$

Fiindъ къ K се гъсемте prin diviziznea де
 дошъ state барометрїче че зрмеазъ знълъ дънъ

altă, iar de înălțimea h (observândă măriri-
rea sursă nămită) e arbitrară, avem în formula
 V o valoare pentru H exprimată prin statz ba-
rometrică.

C.

Să ne dăm înțeles înțeles, săvă kară
singură astă formulă are valoare (aerulă pre-
tindinea rskată mi de o temperatură = $0^{\circ}R$),
ne există în realitate; kăci ne de o parte klă-
dăra se diminue în înălțime, ne de altă ae-
rălă e mai multă seacă mai puțină plină de a-
vără de apă, kară prin pterea loră espansivă
esepș o înălțime smintitoare asăpra barome-
trălă.

a) Coregere din cauza schimbărei de temperatură.

Păsesemă aerulă pretindinea = $0^{\circ} R$.
Akămă înțeles se însemneze T temperatură în stra-
tălă de josă, t temperatură în celă de sursă.

Înkălăzindă-se aerulă, kolmna noastră tre-
băe să kreaskă, p. e. de $m H$; adekă:

$$H + m H = H' = (1 + m) H.$$

Arăzândă înțeles m kă klăă a kreaskă klă
kolmna la kreșterea temperatură, $(1 + m)$
se poate mi espri-
ma prin $(1 + \alpha \tau)$, unde α
este coeficiinte-
le estensivă, iar τ e egală me-
diulă aritmetikă între temperatură stratălă
celă mai de josă mi a celă mai de sursă, adekă

$$T + t = \frac{2t}{2}$$

Prin svestitșivăne este:

$$H = \frac{h}{\lg K} (\lg b_0 - \lg b_n) (1 + \alpha \tau) \dots VI.$$

b) Eruirea frângerei $\frac{h}{\lg K}$

Prin kalkălă celă mai favorabilă deveni
 $\frac{h}{\lg K}$ o mărime konstantă, în modă zrmătoră:

Ka stată barometrică (b_0) în stratălă celă
mai de josă se adontă statz normal = 336.9
linie de Parisă ($336.9 \text{ Par.} = 759.979 \text{ mm} = 760 \text{ mm}$).

E învederă kă b_1 este = b_0 diminsată
de pressivăne ce o esepș aerulă singură în
stratălă dintre b_0 mi b_1 .

Această pressivăne se poate afla; kăci în-
ălțimea stratălă e h mi baza i se konsideră

ka zitate. Mai espri-
mândă pondălă aerulă prin
 σ , aflămă pressivăne = $h \cdot \sigma$. prin zrmăre
 $b_0 - h \sigma = b_1$.

Înșă b_0 mi b_1 se rapoartă la merkură, ne
kândă $h \sigma$ se rapoartă la aeră; trebăe dară să
făcemă $h \sigma$ omogenă kă b_0, b_1 .

Însemnândă S pondălă specifică ală mer-
kură, X înălțimea kolmnei lă kară ține
echilibră pressivăne aerulă în a celă strată avemă:

$$h \sigma = X S$$

$$X = \frac{\sigma h}{S}$$

În privinga desimeă aș lokă zrmătoarele
proporționă.

$$\text{Merc. : ara} = 13.59 : 1$$

$$\text{ara} = \frac{1}{13.59} \text{ merc.}$$

$$\text{Aeru : ara} = 1 : 770$$

$$\text{Aeru : } \frac{1}{13.59} \text{ merc.} = 1 : 770$$

$$1 \text{ merc.} = 770 \cdot 13.59 \text{ aeru}$$

$$10431.3 \text{ aeru.}$$

La o lățime geografică înșă de 45° , o tem-
peratură de $0^{\circ} R$ mi statz barometrică de
 336.9 Par. priimi

1 merc. valoare de 10467.

Prin zrmăre

$$\frac{\sigma}{S} = \frac{1}{10467}$$

$$h \sigma = h = X \cdot 10467$$

$$X = \frac{h}{10467}$$

E învederă kă celă mai favorabilă modă va fi
de a da înălțimeă h valoarea de 0.10467 Par.

Așa

$$X = \frac{0.10467}{10467} = 0.00001 \text{ Par.} = 0.00144 \text{ Par.}$$

$$b_1 = b_0 - X = 336.9 - 0.00144 = 336.898567$$

$$K = \frac{b_0}{b_1}$$

$$\lg K = \lg b_0 - \lg b_1 = \lg 336.9 - \lg 336.898567 = 0.0000018563$$

$$h = 0.10467 = 56386^1 \text{ Par.}$$

$$\frac{h}{\lg K} = \frac{0.10467}{0.0000018563}$$

Prin zrmăre

$$H = 56386 (\lg b_0 - \lg b_n) [1 + \frac{\alpha}{2} (T + t)] \dots VII.$$

c) *Coregere din cauza aburilor de apă în aer.*

Pentru R este

$$\alpha = \frac{11}{3080} = \frac{11}{2400}$$

$$\frac{\alpha}{2} = \frac{11}{4800} = \frac{1}{436}$$

Aşa dar

$$H = 56386 (\lg bo - \lg bn) \left(1 + \frac{T+t}{436}\right) \dots VIII$$

Konsiderând că temperatura expansivă a aburilor de apă în aer, numărul 436 se schimbă odată pentru totdeauna în 399.

Astăzi felul formărilor zăpezii este:

$$H = 56386 (\lg bo - \lg bn) \left(1 + \frac{T+t}{399}\right) \dots IX$$

Кранълѣ.

Кранълѣ се възврѣтѣ д'о mare familie кѣ мѣлте рѣдениле; ба инкѣ familiae лѣи este cea mai mare ши чеа mai bogatѣ între toate familiile pentilorѣ de apă дѣлче; кѣчи ачесте familie аѣ mai мѣлѣ de китѣ 500 спече каре локъскѣ ин toate пѣрциле але лѣмеи; кепѣ ин Австралиеа знде се гѣсескѣ foarte пѣдне фелъри де пемте де апѣ дѣлче, кепѣ ши аколо, зичемѣ, пѣ лѣсескѣ кранѣ. Нѣмаи сѣдѣлѣ Америцѣи фаче есчепцизне; аколо пѣ esistѣ кранѣ. Аколо оаменѣи sintѣ despоiaци де пѣлчереа д'а минка знѣ кранѣ фрѣнтѣ, о минкаре делициозѣ дѣне знѣи гѣрманзи. Din контра, ин сѣдѣлѣ Азии ши ин нордѣлѣ Америцѣи sintѣ кранѣ де мѣнци каре seamѣнѣ мѣлѣ ин formѣ ши ин гѣстѣ, кѣ пѣстрѣви ши este знѣ лѣкѣ ремаркабилѣ кѣ аколо кранѣи пѣ sintѣ fiинце рѣнитоаре ка ла noi ин Европа; кѣчи аколо сѣ пѣтрескѣ де vegetalе, де insecte мѣчи дарѣ пѣ д'алѣи пемти кончетъденѣи лорѣ ин пернѣлѣ апѣи. Сѣ vede кт ин Америка, ин ачестѣ Kontinentѣ либерѣ ши демократикѣ, ши пемтии с'аѣ обичнѣиѣ а се respекта зунѣлѣ не алѣ, ка четъденѣи либерѣ ши egalѣ, дарѣ пѣ ка ин Европа астократѣ ши aristokratѣ знде între оаменѣи ка între пемти, челѣ mare мѣнѣнкѣ не челѣ мѣкѣ.

Кранѣи аѣ дѣнци ин ритѣ дарѣ пѣ ин гѣрѣ ши не черѣлѣ гѣрии ка алѣи пемти; аѣ о сингѣрѣ нотѣоаре не суинаре; mai toate спечеле аѣ корпѣлѣ, лорѣ аконерѣиѣ кѣ солѣи. Ин пѣзнтрѣлѣ корпѣлѣи аѣ о бѣшиѣкѣ пѣинѣ кѣ аерѣ ши стрѣнсе ин мѣзлокѣ формѣндѣ доѣ despѣрцири. Адеврѣаѣи кранѣи, аѣ възеле кѣрпоасе кѣ 4 fiре де мѣстаѣлѣ, ѣ дѣнци пѣши ин ритѣ ин треѣ рѣндѣри; нотѣоареа лорѣ дорѣсалѣ (ѣне суинаре) ка ши ачеле (дѣне шезѣлѣ) аре ла инченѣлѣ знѣи firѣ tape, не kindѣ челѣ-лалѣи sintѣ moi.

Forma кранѣлѣи обичнѣиѣ este кѣноскѣлѣ тѣтѣрора; елѣ ажѣнѣе ла о мѣрѣме де 4 пѣчиоаре ши ла о гѣрѣстате де 40 фунѣи. Patriea лѣи este Европа meridionalѣ, де знде с'а интѣнсѣ не зрѣмѣ кѣлѣре нордѣ. Ин аналѣ 1496, кранѣлѣ ера кѣноскѣлѣ ши ин Англиеа. Елѣ се recomандѣ прѣтѣтѣндѣинеа prin карнеа лѣи гѣстоаст ши стѣнѣтоаст, вѣеаѣа лѣи tenаче, кремѣтереа penede, имѣлѣцѣреа зшоарѣ ши консервѣареа месне. Де ачѣеа, ин мѣлте локѣри се кѣлѣвѣазѣ ин елементѣири фелъ-рѣими де кранѣи. Дарѣ ши ин пѣскѣриле поастре де ла бѣлѣиле Дѣнѣреѣ, кранѣлѣ окъпѣ знѣи локѣи importantѣ. Апоѣи ши ин рѣириле колатерале але Дѣнѣреѣ се рѣиндѣ мѣлѣи кранѣи; аша s. e. се рѣинде 10.000 маже кранѣи ин кѣрѣлѣлѣ знѣи апѣи лѣнгѣ орашѣлѣ Bellye (ла амѣвоѣара рѣлѣи Drava ин Дѣнѣре). Кранѣлѣ се пѣтреинте де тѣрѣстѣиѣ тѣнѣрѣ, ѣрѣѣ, пѣмѣнтѣ гѣлѣенѣи гросѣ ши клеѣосѣ, апоѣи ши де верми, insecte, икреле пемтилорѣ ши кепѣ де пемтии инсѣши. Дакѣ ин локѣри знде с'окъпѣ кѣ ѣинѣреа ши кремѣтереа кранѣилорѣ ин елементѣири натѣрале саѣ artificiale, аколо 'i пѣтѣрескѣ интокмаѣ ка порѣи, адекѣ кѣ порѣтѣѣ, лѣи-неа зскаѣлѣ, маѣлѣре, валѣгѣ де оале ши верми мѣчи, каре сѣ ши прокѣре чѣне-ва пѣиндѣ карнеа пѣтредѣ ин мѣзлокѣлѣ знеи змезелѣи калде аконѣрѣнд'о кѣ порѣиѣи ши лѣсиндѣ аколо пѣнѣ kindѣ карнеа се ва импѣтрези ши ва скоате верми. Iарна кранѣи с'адѣнѣ ин номолѣ ин фундѣлѣ бѣлѣлорѣ, ши адорѣмѣ; ин ачестѣ somnѣ ши пѣ-мѣнкаѣи петрекѣ пѣнѣ ла примѣвара вѣитоаре; инсѣ пердѣ пѣцин din гѣрѣстатеа лорѣ ин ачестѣ тимпѣ. Ин лѣна лѣи Maiѣ инченѣ а фаче икре, атѣнѣи fемелеле kastѣ дѣне знѣи локѣи лѣинѣитѣ, пѣадѣнкѣ (mai кѣ seamѣ ле плаче изласеле ши кѣмпѣиле ин-подате де бѣлѣи) ши аколо денѣнѣ икреле лорѣ

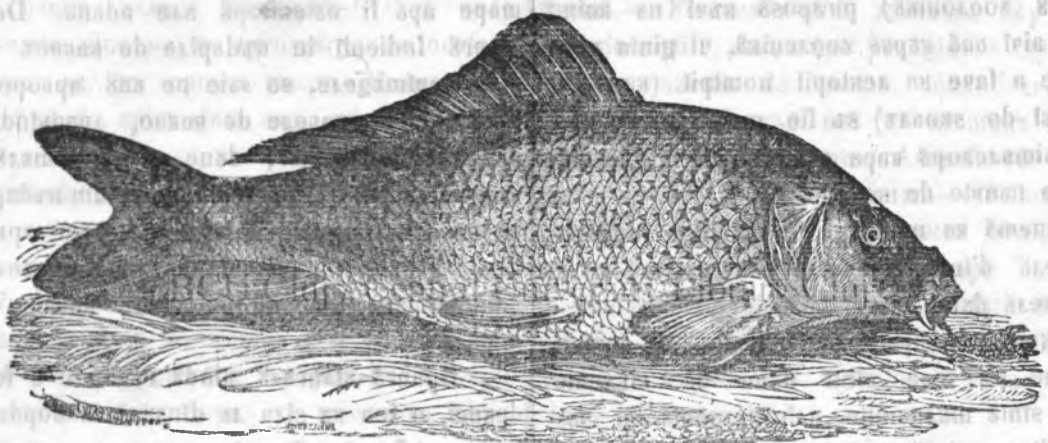
pe iarbъ саѣ pe plantele акзатице. În Днъре, kindѣ anele sintѣ mari. крапѣлѣ ажънѣ in анѣл d'intiѣ, ла грестате де знѣлѣ саѣ 1 1/2 фндѣ (2 литре); in анѣл алѣ доilea ажънѣ ла 2 1/2 пнѣ ла 3 фнѣ; даѣ kindѣ anele sintѣ миѣ а-ажънѣ in анѣл d'intiѣ пѣмаѣ ла о грестате де о литрѣ ми in анѣл де алѣ доilea ла 2 литр. Eatѣ че инфлѣнѣ mare, аре мърѣмеа апеѣ а-сѣра крѣмѣреѣ крапѣлѣ! Крапѣлѣ poate сѣ а-ажънѣ ла о върѣнѣ де 15 ани ми атънѣ кн-търеште 15 пнѣ ла 20 ока кеарѣ. Даѣ сѣ итѣ есемпле де крапѣ кѣре аѣ ажънѣ ла о вѣрѣ де 150 ми кеарѣ де 200 де ани! Ачешѣ крапѣ ераѣ аконерѣиѣ пе пелеа лорѣ кѣ нѣште мѣшкѣ верѣи inokamaѣ ка аконерѣшѣрѣле каселорѣ веки.

Крапѣи sintѣ сѣнѣми ла фелѣрѣи де воале. маѣ кѣ сеамѣ kindѣ се имѣърѣнескѣ, атънѣ s. e.

se intimulъ кѣ i se face niute инфлѣтѣрѣ кѣ по-поѣлѣ inтpe solzi; о алѣ воалѣ а крапѣлорѣ este кѣ i se face solzi преа mari, peste мър-сѣрѣ; саѣ кѣ din контра кѣ нѣи крѣште ниѣи знѣ solzi ми еѣ рѣминѣ ка сѣ зичемѣ аша, кѣ пелеа гоалѣ.

Крапѣи sintѣ ми ниуте „крапѣ“, адекѣ змѣлѣ дѣне ниуте амоѣеѣ кѣре нѣ sintѣ соѣилѣ ле-ѣитѣме але лорѣ, ѣи femele d'знѣ алѣ пѣамѣ: де ачѣеа s'a ми prodѣсѣ о мѣлѣме де фелѣрѣ да bastardi prodѣми де крапѣи ми d'ате sneѣе де пѣште inimita Corassius саѣ карасѣне.

Крапѣи се прѣндѣ дѣне фелѣрѣи де модѣрѣи де ментѣнѣше, даѣ маѣ кѣ сеамѣ кѣ site. Даѣ крапѣи mari ми ларѣ sintѣ in stare сѣ сарѣ din site ла о инфлѣме де ше-се ниѣоаре кеарѣ. In anele лорѣрѣ вѣлоаѣе s'a амеzatѣ ниуте ко-



Пѣнтеле крапѣ ordinарѣ (Cyprinus Carpio L.)

мѣникаиѣни inтpe ачѣсте вѣлѣи ми рѣрѣ астѣ-фелѣлѣ кѣ пѣмѣи поѣлѣ сѣ inтpe in вѣлѣи ми нѣ поѣлѣ сѣ се inтoаркѣ inanoi; кѣ ачѣастѣ методѣ се прѣндѣ мѣлѣи пѣмѣи odatѣ кѣ mare inlesnѣре.

Transporthѣлѣ крапѣлорѣ се зрѣменѣ in dis-tance преа mari, inсѣ ла астѣ-фелѣ де tran-sporthѣ inтpeвѣнѣеѣ in Espoua deosebite тѣрѣсѣрѣ пѣине кѣ ауѣ ми гѣаѣ, саѣ вѣлоаѣе mari пѣине кѣ ауѣ, саѣ ниуте base гѣърѣте лѣратѣ кѣ корѣиѣ. Даѣ s'a ми обсерѣаѣлѣ кѣ пѣинѣ in гѣра знѣ крапѣ о вѣкатѣ де пѣине моѣатѣ in ракѣлѣ. пѣнтеле а тѣрѣлѣ мѣлѣлѣ timnѣ ми а ажънѣлѣ вѣлѣ дѣне о кѣлѣstopie де мѣлѣте поутѣ.

Крапѣи din рѣрѣ кѣрѣтѣоаре sintѣ маѣ вѣни де мѣнкатѣ де кѣтѣ крапѣи де вѣатѣ; крапѣи кѣре тѣрѣскѣ inтp'знѣ локѣ xnde се аѣлѣ plante саѣ лѣмне nstpede, прѣимѣскѣ ми еѣ знѣ гѣстѣ не-

пѣлѣкѣтѣ де мѣчѣраѣлѣ. Аѣавѣ де карѣеа крапѣлорѣ, сѣ inтpeвѣнѣеаѣ ми фѣреа лорѣ дрѣнтѣ колoарѣа верѣе де вѣнѣсѣлѣ. Postavѣрѣле верѣи venite din Тѣрѣkia, sintѣ колoратѣ кѣ фѣреа де крапѣи; те ла вѣнѣика лорѣ (dѣnin пѣзнтѣрѣ) се фачѣ клѣлѣлѣ де пѣште чѣлѣ скѣипѣлѣ (Ichtheocola) кѣре este знѣ mare вѣрѣикoлѣ де комѣрѣцѣ ла marea Каспѣикѣ ми din oasele лорѣ сѣ фачѣ мѣнѣре де кѣгѣте.

Даѣкѣ пе d'o parte toate фелѣрѣле де крапѣи пѣмѣте пнѣ акѣмѣлѣ sintѣ artѣикoле де фoлoсѣлѣ пѣн-тѣрѣ оаменѣ, este пе d'ате parte о алѣ sneѣѣ де крапѣ кѣре е пѣмаѣ пѣнтѣрѣ лѣксѣ; ачѣе-ста este sneѣа де пѣште аспѣлѣ саѣ крапѣи ав-рѣиѣ (Carassius auratus) че се дѣнѣ in елементѣ-рѣле вoраѣилорѣ пѣнтѣрѣ фрѣмѣсѣеде ми admira-ѣиѣне. Патѣпеа ачѣстoрѣ крапѣи стрѣлѣчѣиѣ, este Kina; d'аколо 'i аѣ адѣсѣлѣ англѣзѣлѣ Philip Worth

ла Европа în англѣ 1728. Acestă крапѣ poate sѣ fie privită ca aristokrată în familia крапilor; къчї е плинă де колоареа д'агрѣ ши аре а фаче кѣ чеї марї ши богачї.

Дарѣ ши демокрациї нѣ лїнескѣ в familia крапilor; ачестѣ тармѣ „рошиѣ“ este prezentă прїнтр'знѣ крапѣ рошиѣ ка сѣнциеле саѣ фокѣ (ка знѣ аdevѣратѣ демократѣ). Нѣмеле ачестѣ крапѣ демократѣ este Idus Orfus. Патріеа лѣ

e Bavaria (нѣ токмаї цара демокрациilor între oameni). Darї eatѣ знѣ лѣкрѣ remarcaбилѣ: ачесте амїндоѣ спече де крапѣ, адекѣ челѣ агрїтѣ ши челѣ рошиѣ, нѣ се сѣфере знѣлѣ пе алѣлѣ kindѣ sїntѣ нѣшї амїндої пр'ачелашѣ елештеїѣ. Tout comme chez nous прїнтр'аристокрациеа ши демокрациеа noastrѣ omeneаскѣ. Аколо ши аїчї о неурекѣрматѣ чеартѣ прїнтр' „чеї кѣ агрѣ“ ши чеї „рошиї.“

Траїѣлѣ анїмалелорѣ.

Воїмѣ сѣ фачемѣ акѣмѣ пр'о serie д'артиколе о реїстѣ маї де toate animale interesante descriindѣ в скѣртѣ фелѣлѣ траїѣлї лорѣ. În ачестѣ артиколѣ нѣ vomѣ зрѣма-вр'знѣ sistemѣ штипифїкѣ (зоологїкѣ) рїгѣросѣ къчї нѣ воїмѣ сѣ дѣмѣ аїчї знѣ кѣрсѣ зоологїкѣ, чї цїнта noastrѣ este а фаче ка лекторїї поштрїї (каре нѣ sїntѣ елеви де скоалѣ) сѣ fie маї familiarї кѣ вїеада анїмалелорѣ каре este foarte interesantѣ sѣѣ мѣлте пѣнкте де vedere.

Інченемѣ кѣ маїмѣца в привїнца вгеленчїзней, челѣ д'їнтиї анїмалѣ саѣ нѣтемѣ ши сѣ зїчемѣ: челѣ дѣне зрѣмѣ омѣ.

Despre obiceiurile maїmѣцелорѣ в ценере vomѣ зїче кѣ еле sїntѣ пїне де вїкленїе: kindѣ нѣ sїntѣ мѣлѣмїте, пїнѣгѣ, цемѣ ши sѣs-pїнѣ; imїteazѣ totѣ чеа че вїдѣ кѣ фачемѣ. трѣскѣ в societății кѣ disciplїнѣ, askălїndѣ де кїте знѣ шефѣ. Kindѣ sїntѣ atakate де oameni. opї кѣ фѣгѣ саѣ се апѣрѣ кѣ bastoанеле лорѣ. саѣ кѣ балїга лорѣ каре о іеа в мїнѣ-ле ши арѣнкѣ в образѣлѣ врѣжтамѣлѣ, ши sїntѣ рѣс-вѣнѣтоаре. Kindѣ s'a inїmplatѣ де а кѣзѣтѣ вре зпа дїнтр'їнселе в вѣтъліе, гонеск пе негрї (Aranї) пїнѣ в каселе лорѣ, ши деакѣ гѣsesкѣ зша des-kїzѣ, прїнтр' ши стрїкѣ totѣ че се афлѣ в касѣ. Кїте одатѣ фѣрѣ ши femeїле саѣ fetеле негрї-лорѣ, маї кѣ seamѣ маїмѣцеле нѣмїте Mandrill. де каре femeїле се темѣ преа мѣлѣ. Дїн toate frăctеле, пененїї ле плакѣ преа мѣлѣ, пе карї-ї фѣрѣ в кїпѣлѣ зрѣмѣторѣ: kindѣ гѣsesкѣ кїте знѣ kїmpѣ кѣ пененї, се вшїрѣ ка soldații, ши зпа арѣнкѣ алѣїа в мїнѣ пененїї фѣраці; totѣ пр' ачестѣ тїмѣ се афлѣ ши о santinelѣ дїнтр' dїn-sеле нѣсѣ афарѣ, каре, вѣзїндѣ кѣ се apronїе

vre знѣ омѣ, ле вшїтїнѣеазѣ ка сѣ фѣгѣ.— Обї-чеїлѣ маїмѣцелорѣ а imїta пе омѣ, serbeshite Indїenїлорѣ спре а пѣтеа адзпа пїперѣ ши какаоа каре крескѣ пе арборї foarte вналдї ши прїн зр-маре арѣ fi ostenitorѣ але адзпа. Де ачеса мерѣ Indїenїї в пѣдѣрїле де какаоѣ знде се цїнѣ маїмѣцеле, се sѣїе пе знѣ арборе ши даѣ жосѣ toate боавеле де какао, арѣnkїndѣ-ле ла пїчїорѣлѣ арборелї; дѣне ачеса, омѣлѣ се в-лоарче акасѣ. Apoi маїмѣцеле дїн пѣдѣре, дѣне че плаекѣ омѣлѣ, се sѣїе пе тодї арборїї де какао саѣ де пїперѣ ши даѣ жосѣ боавеле, apoi noantea вїнѣ oameni ши адзпѣ какаоа саѣ пї-перѣлѣ.

Зранѣ-станѣлѣ kindѣ гѣsehte о femeе пе дрѣмѣ, о іеа кѣ sїла ла дїnsѣлѣ в бордеїѣ ши о trateazѣ foarte bine, вnsѣ кѣ преа мѣлте ком-пїimente ostenїtoаре.— Знїї дїн Зранѣ-станѣїї edѣкації, мѣнїнкѣ ла масѣ кѣ стѣпїнѣлѣ лорѣ, се пїмѣлѣ дѣне дїnsѣлѣ, беаѣ чеаїѣ ши ланте, дарѣ вїнѣ нѣ беаѣ. Femeїле лорѣ sїntѣ lїnїshїte, трѣ-їндѣ вїне в мѣскѣлїї (бѣрѣаці) шчл.

Provincia нѣ sїntѣ маїмѣце perfecte, fїїндѣ кѣ, де ши sїntѣ кѣадрѣмане, дарѣ нѣ маї аѣ for-тацізнеа totalѣ а маїмѣцелорѣ. *Machis* трѣ-їескѣ в контїнентѣлѣ челѣ векиѣ.

Мїлїециї.— Тоцї мїлїециї (маї кѣ seamѣ Vespertilio ши oreillald), сѣзрїнд прїн вntѣнепек, нѣ се lovesкѣ ши нѣ се вmpedїкѣ де нїмїкѣ че s'арѣ пѣтеа афла в дрѣмѣлѣ лорѣ, fїїндѣ кѣ се даѣ ла зѣ парте. Acestă дарѣ де а vedea п'в вntѣне-пекѣ, а хотѣрїтѣ пе знїї дїн natѣраїстї а зїче кѣ мїлїециї аѣ знѣ алѣ меaselea sїмѣцѣ, адїкѣ: *sїm-цїреа обїентелорѣ* прїн вntѣнепекѣ.

Мїлїециї парѣ се пѣнѣ жосѣ, къчї ле вїне

кз греш ка съ се иналде еаръши; нз своаръ преа съсщ, ници исте, ници дрентъ, чи обликъ ми ин зиг- заръ; съврѣндъ, прінде пѣаженѣ, флѣтѣри де ноанте, цѣнгарѣ шчл. ми-ї инрите интреѣи (nemestekaj). Лѣлакѣлѣ, де ми есте минкѣчиосъ, даръ poate reminea маї мѣлте зиле фъръ минкаре.— Femeia са наште вара пѣи ин кѣте зъ гасръ де касъ; kindъ доарме ѣарна, зниї се аконеръ кз арпеле ка кз знѣ mantelъ, атѣрѣндъ-се де ниѣоаре, ми астѣ-фелъ ремѣнѣ аша адормѣиѣ пѣнъ ин примъ- вара виѣоаре.

Ariciulъ. Арѣчиѣлѣ аре пропrietate кз ници о отравъ нз poate съ-ї факъ вре зп рѣщ, ници кеаръ мѣшкѣтѣра де шеарне нз poate съ-л валъме; ел kindъ се vede atakatъ де вре знѣ кѣне, 'ми леа- пѣдъ зѣлѣ каре пѣле аша де рѣщ ин кѣтѣ кѣ- пеле фѣче кѣтѣ poate де tape. (Din toate ani- малеле, нзмаї валпеа poate съ-ї факъ рѣщ). Kindъ воеште чѣне-ва ка арѣчиѣлѣ съ се desfакъ din тѣрѣпеа са, съ арзѣче neste дѣнсѣлѣ апъ рече.— Пѣиї де арѣчи сѣнтѣ алѣи ми п'ащ гѣмпѣ пе пеле.— Арѣчиѣлѣ нз беа ници зъ datъ, есте лелешъ, мѣнѣнкъ мѣлѣ, доарме зѣоа ми змѣлъ ноантеа; елѣ нзмаї ин климеле temperate poate съ тѣеаскъ.

Kiptiца тѣеште синѣратѣкъ съз теранѣ, не- ешѣндъ ници зъ datъ ла лѣмина зилѣ; кз кѣтѣ ве- дѣеа са е слабъ, кз атѣтѣ азѣпеа еї е foarte tare. Acestъ animalъ обсервъ зъ konstanцъ mare. адѣкъ; partea вѣрѣвѣеаскъ рѣмѣне ин тоатъ виѣа- са нзмаї кз о femee; femeia наште примъвара 4—5 пѣи; елѣ се имѣлѣдескъ foarte мѣлѣ; kindъ сѣнтѣ prinse де вр'зъ апъ, фѣгъ иннотѣндъ кѣаръ ин апъ.— Femeia гѣеште зъ локзѣнцъ pentрѣ пѣиї еї. Acestor локзѣнцъ есте фѣкѣтѣ кз зъ mare артъ, кѣчи есте болѣтѣ ми ѣеацѣнъ, ин кѣтѣ нз poate съ интѣрѣ апа аколо, ми, ка съ нз казъ, kiptiца о спрѣжѣеште кз ниште стѣлпѣ фѣ- кѣцѣ де пѣмѣнтѣ вѣтѣтѣ; аколо femeia адѣче еарѣ ми фѣрѣнзъ din каре фаче знѣ патъ моале pentрѣ пѣиї еї; кз ачесте камере комѣнѣкъ маї мѣлте дрѣмѣрѣ съвѣтѣрѣне карѣ серѣескъ ка ма- газѣе pentрѣ вѣкѣте, ми ка дрѣмѣ де ешѣре ла вр'зѣнѣ перѣколѣ. Kiptiца нз доарме ѣарна ка арѣчиѣлѣ, чи се вагъ адѣнкъ съз пѣмѣнтѣ ин гасра еї. Kindъ kiptiца s'аратъ примъвара, есте семнѣ кз нз ва маї фѣ ѣеръ.— Sѣнтѣ kiptiца галѣне ми алѣе, инсз нз ин ѣерѣле ноастѣре temperate.

Ursulъ. Зѣрссл есте din toate animalеле карѣни- воре, ачела але кѣрѣѣа мемѣре сеамѣнъ маї мѣлѣ кз мемѣреле омѣлѣи; де ачѣеа din toate феа- реле карѣнѣсѣере, нзмаї зѣрсслѣ poate змѣла ин доѣе ниѣоаре.— Sѣнтѣ зѣршѣ теpestѣри (оакешѣ ми перѣи) ми зѣршѣ марѣни (алѣи). Чѣлѣ оакешѣ есте маї фѣроче ми сѣнѣдѣосъ, пе kindъ чѣлѣ перѣ мѣнѣнкъ ми поаме, ланте ми мѣере. Зѣршѣ се гѣсескъ ин ѣенѣре ин ѣерѣле мѣнѣоаше ми пѣло- кѣите; ле плаче съ stea prin нештерѣ, prin стѣнѣи, ин тѣрѣкѣрѣ де арѣборѣ вѣтѣрѣни, п'ин пѣдѣрѣи, шчл.; Знде нз гѣсескъ арѣборѣ ници стѣнѣи конвенѣбиле, аколо 'ми факъ знѣ фѣлѣ де борѣиѣ де пѣелѣ, де ерѣзѣри ми де номолѣ; ин борѣиѣлѣ ачѣста, зѣрсслѣ стѣ ин тимѣрѣле пѣоѣоаше сащ ин зѣлѣло фѣрѣзѣоаше але ернеї, рѣмѣиѣндъ аколо ка зъ лѣпъ ми жѣмѣлате, ин каре тимѣнъ зѣрсслѣ мѣнѣнкъ foarte пѣнѣнѣ.— Femeia атѣнѣи локзѣеште интѣр'зѣнѣ бор- деїѣ деошѣитѣ, ми п'аре рѣлаѣѣе кз зѣрсслѣ, ва инкъ се пѣзеште де дѣнсѣлѣ, темѣндъ-се ка съ нз мѣнѣнѣче пѣиї, кѣчи елѣ 'ми мѣнѣнкъ кеаръ ми пѣиї сѣи kindъ 'ї е foame. Aчѣста се интимпѣлъ маї кз сеамъ ла зѣршѣи оакешѣ.— Femeia, маї nainte де а фѣта, 'ми прѣгѣеште pentрѣ пѣиї еї знѣ патъ де еарѣтѣ моале, пе каре 'лѣ ашѣазъ ин фѣндѣлѣ борѣиѣлѣи; еарна, еа fatъ 4—5 пѣи, кѣрѣра ле дѣ цѣдъ ми-ї инѣрѣжеште кз мѣлѣтѣ тандрѣцъ пѣрѣнтеаскъ, апѣрѣндъ-ї кз mare кѣраѣиѣ kindъ сѣнтѣ атакаѣи.

Зѣрсслѣ перѣ нз е сѣнѣчиосъ; kindъ инѣл- неште пе кѣте знѣ омѣ, нз фѣче ници нз се авѣте din кале; kindъ аѣде фѣлѣрѣндъ, стѣ ин локъ, ми пѣдѣкъ ниѣоареле де din дѣрѣтѣлѣ, kindъ токмаї атѣнѣи е тимпѣлѣ ка съ-лѣ импѣшѣче чѣнева. Kind глонѣлѣ л'а рѣнѣт дар нз л'а оморѣт, ел се фаче фѣрѣосъ, се арѣнкъ азѣпра вѣнѣторѣлѣи, лѣ апѣкъ кз лабеле сале, ми ин фѣрѣа са, 'ї рѣпе чѣафа ми-ї жѣпоаїе пѣлеа образѣлѣи; ин дешѣртѣ вѣнѣторѣлѣ дѣ фѣга атѣнѣи пе кѣте знѣ вѣрѣфѣ де арѣборе, кѣчи зѣрсслѣ се агацъ маї вѣне де кѣтѣ орѣ-че вѣнѣ- торѣ пе арѣборе; знѣ мѣзлокъ маї бѣнѣ де скъ- паре де зѣрсслѣ есте а арѣнка, фѣнѣндъ инѣнтеа лѣи, пе kindъ гонеште пе чѣнева, о neatрѣ сащ о пѣлѣрѣе, кѣчи атѣнѣи зѣрсслѣ і се домолеште фѣрѣа зѣтѣндъ-се ла ачѣстѣ обѣкѣтѣ. Asemenea ми kindъ омѣлѣ гонѣтѣ, се арѣнкъ жосъ ми се фаче пар' к'ар фѣ морт рѣмѣиѣндъ фѣрѣ мѣшкарѣ, атѣнѣи еа- рѣшѣи сканъ. Зниї din воѣаѣиорѣ повѣстѣск, ин прѣ-

vinga aceeași, niște obișnuite căprioare ale Țării, adică, kindă omă, se face ca morț, țară merce la diasă, la miroase, și vîzîndă că nu mișcă, pune pasă la gura omă ca să vază dacă respiră, și dacă nu simte nici o sîflare, se așează pe vîrta lui, o strînge tare, pîndă eapă pasă la gura omă ca să se încredințeze bine și acuma că omă nu mai respiră; dîne aceea țară se dențrează ca la 20 de pași de omă, vîzîndă-se kîț-ba timpă la dînsă ca să vază dacă nu cămba mișcă, și totmai dîne ce vede că nu mai mișcă de loc, se dîce; almintrelea, vine eapă la dînsă, se așează eapă pe vîrta lui, strîngîndă-lă pînt-lă omă, și atînci-lă lasă și se dîce.

Țară e foarte nekăjicosă, însă kindă-lă prinde chine-ba de tîmpă, este în stare a priimi oare-kare învîzîțăr, s. e. a sîla, a jăca în doșe nișoare, pîndă taktă mîșicai, să a se și pe ză scapă și să fact felșimă de înkovitșri; că toate acestea, kîț de învîzîțăr ba fi țară că oamenii, nu trebe chine-ba să se încrează înținsă; kîț eă este ră, trîdător și vindikativ. Măte întîmplări neporocite aș provată aceea. — Țară înnoată foarte bine. — Karnea țară mai că seamă a chelă tîmpă, este foarte vînt de mîncare. Toamna, țară sîntă foarte grași; nișoare (buturii) de țară le stimă și ca ză mîncare foarte plăcută; din pelea țară se face ză blană foarte prețioasă.

Țară chelă albi kară lokșekă pe țările polare (îngerate) sîntă mai mară de kîț țară tepestri; gîț și kapă lă sîntă mai lăni; vîrșă pasă și lăbele sîntă negre, eapă înkolo pelea toată este akoperită că ză lînt

albe, oasele kapă și sîntă foarte tari, glasă și seamă că ală și kîne pîșuită kindă lătră; eă trêște pe gîța țării, și kindă aceea închene a se desrîța, se răne și ză, ză și eă că dînsa, dară atînci se întîmplă de kade în mare și se înneacă, să, nekășindă akolo de mîncare, moare de foame; kindă eapă în aceea foame, gîța-lă abate pe nișka-ba țării, lokște de oamenii să de animale, atînci eă este foarte perikolosă pentru dînsule.

Historia. Odoarea cea țară a țării să nekășă provine din doșe vîșicai de zăde ese și felă de și lînișosă, țară și foarte nekășă. Acestă animală seamă foarte multă că Dixoră ordinară (foine), în privința karakteră și, kîț amîndoi se ală și mai în țările temperate zăde trêșekă în orășe și în kîmpă. Amîndoi pîșdesekă paserile domestice, mai că seamă noantea; dară țară dîne ce se satșăr, adăce că sine vîșicai de animale omorite spre a fi seră de hră, pînt va gîsi din noș okazine a face fîrtimară; țară e ceva mai kîț de kîț Dixoră. — Iarna țară nekăște podșare, și să prin mară și alte lokșri lîntă kasale oamenilor; eă gonște prea multă pe țării albi. Femela țară în nîtece 56 de zile și fact 4 și, kăpora nu le dă pîntă multă timpă. țară cea mare a acestă animală este ză nedikă că nu poate chine-ba să-lă învede la nimikă, și nișă că se poate apropia de dînsă și îndă și. Karnea și nekăște înțată, că nișă kînișă nu voră s'o tînișe; kindă-lă nekăște chine-ba, atînci se înțrește și mai multă țară și.

(Ba țară.)

Komunikacijni științifice nișă.

Observașnișe meteoroloșice la Bășrewi de la 15—22 Avrșș.

Temperatura dîntă termometră și Reaumur,			
în zășăr.	Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seara la ora 10
La 15	13,5	25	16
La 16	11,6	23	16
La 17	11,5	27	15
La 18	11	25	16
La 19	11,5	27	15

Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seara la ora 10.
La 20	11	25
La 21	10,5	23
La 22	10	24
Temperatura de mizlok	11,2	25,1
Barometră a variată între 316 și 318 liniș de Parisă.		

Tîmpă în Tipografia Koleșă și Sf. Sava.